

MUZSIKUSOK, SZINÉSZEK

Pietro Mascagni:

A szegedi Dóm-tér jelentősége semmivel sem kisebb, mint a velencei Szent Márk-téré

Pietro Mascagni, aki a múlt évi szabadtéri játékok alkalmával személyesen vezényelte a Dóm-téren világhírű operáját, a Paraszthecsületet és ebből az alkalomból hosszabb időt töltött Szegeden, szegedi impresszióiról a legnagyobb elragadtatással nyilatkozott.

— Meggyőződéseim — mondotta többek között —, hogy

semmivel sem kisebb a szegedi Dóm-tér jelentősége, mint a velencei Szent Márk-téré.

A Dóm-tér akusztikája és helyzete oly pompás, hogy Szeged egész jövőjét innen fogja nyerni. Minden évben meg kell rendezni a szabadtéri játékokat, minden évben töké-

letesebbet és nagyszerűbbet kell nyújtani. Ha mindenki egyformán szívvel-lélekkel dolgozik, a mindent átütő, megérdemelt világsiker nem maradhat el. Olaszországban eddig csak nagyon kevesen tudták, hogy van egy magyar város, amelynek Szeged a neve. De most már

szerte egész Olaszországban mindenki tudja, hogy létezik Szeged

és ez Magyarország második városa, hogy itt folynak a világhírű szabadtéri játékok. A szabadtéri játékoknak, egynehány ember nagyszerű, fáradságot, idegeket, nyugalmat nem kímélő munkájának kellett elkövetkeznie, hogy Szeged kiemelkedjék a vidéki névtelenségből és ma már Európaszerte ismert metropolis legyen.

Németh Mária:

Üdvözetemet és elismerésemet küldöm annak a rendezőségnek, amely a semmiből világhírt teremtett a szegedi játékoknak

A hölgyek bizonyára örömmel olvassák el Németh Mária receptjét a fogvásról. Tehát: mindent szabad enni, jóízűen, amennyit tetszik, csak minden reggel éhgyomorral félórás lovaglás a Tattersalban Rökk Marika lován. Ami a lovat illeti, Németh Mária nem ragaszkodik Rökk Marika lovához, de a fogvás az — biztos. Bizonyára csodálkozni fognak Szegeden a tél folyamán, mikor Németh Mária a Toscaban, vagy az Aidában fog vendégszerepeltetni, hogy milyen sovány, karcos nő éneklél a szerepekért. Mert Németh Mária úgy lefogyott, hogy — saját bevallása szerint — a férje is alig ismert rá. Ezt pedig egyedül a lovaglásnak köszönheti. A legjobb fogókúra — szerinte. A hangnak se árt meg.

Szegedről kezdünk beszélgetni. Meglep, hogy Németh Mária milyen szeretettel beszél Szegedről. Látja csodálkozásomat és már felel is kérdés nélkül:

— Szeged az különleges helyet biztosított magának az én életemben. Ugyanis Szegeden léptem először életemben színpadra a Troubadur-ban. Andor Zsigmond volt akkor az igazgató és egy szezonban négy különféle darabban szerepeltem Szegeden. A szegedi közönség tapsai és a szegedi sajtó, különösen a Délmagyarország kritikái adtak bátorságot, kitartást indulásomhoz. Remélem, az akkor írt dicsérő és elismerő kritikáknak megfelelek? — kérdezte mosolyogva.

— Nemrégén a Délmagyarország miatt ki is kaptam az uramtól. Egy cikk jelent meg benne. Pál Jób írta az én pöstyéni nvaralásomról. Megírta benne, hogyan szerettünk egymásba az urammal. Ez nem tetszett a kis öregnek. Duzzogott, hogy az ilyen intim részleteket minek meséltem el. Nem is gondoltam arra, hogy amit ott a pöstyéni nvári éjszakán elmeséltem, valahol messze a tiszparti városban megfelenik. Mikor olvastam az újságot, akkor láttam csak, hogy miket meséltem én ott a pöstyéni nvári éjszakában?! De hát meghocsátható minden hünyöm, mert hiszen cigány volt és jó bor, hangulat, muzsika és én nagyon haza gondoltam.

— Szegedre mindig örömmel fogok elmenni, ha hívnak. Az első sikert, az első tapsokat, amiket ott a szegedi deszkákon kaptam, sohasem fogom elfelejteni. Hogy drukkoltam a színpalak mögött! Valóságilag remegtem, mert hihetetlen dolgokat meséltek a szegedi közönségről. Hogy milyen kritikus, mennyire ért hozzá, milyen szigorú és még hasonló dolgokat, ami mind elég volt ahhoz, hogy nagyon igyekezzek. Aztán, mikor Szegeden sikerem volt, tényleg elhittém, hogy tudok énekelni.

— Már felszólított a mostani szízigazgató a téli vendégszereplésre. Két darabról van

szó, vagy az Aida, vagy a Tosca kerül műsorra. Természetesen szeretnék valami újabb szerepemben bemutatkozni Szegeden, de hát alkalmazkodnom kell az ottani színházi viszonyokhoz.

Németh Mária innen indult el Szegedről. Alig tizenkét évvel ezelőtt. Andor Zsigmond volt a szízigazgató, bérösszeget fizetett a színházért és egy szezonban Németh Mária négyszer vendégszerepelt Szegeden. Igaz, hogy akkor hetenként kétszer operaelőadás volt a szegedi színházban, egy szezonban tizennyolcszor ment Faust, az év-

Az emberiség ősidők óta él a szabadég alatt leiátszó színiáték művészi formáival. Van valami megszenteltség, a hétköznaphól kiemelkedő varázs abban az érzésben, midőn a színház mennyezete helyett a csillagos ég végtelen perspektívája borul a néző feje fölé. A szegedi Dóm-tér ritka szerencsésen egyesíti magában az ilyen szabadég alatti előadás adottságait. Készakarva írtam szabadég alatti és nem szabadtéri előadást. E két fogalmat gyakran szokták egy kalap alá venni, holott lényegbe vágó különbségek választják el őket egymástól.

Az elmúlt években nekem volt szerencsém a legtöbb szabadtéri előadást rendezni Magyarországon. Szabad tér... a szó önmagát magvarázsa. Alatta szakszerűen az u. n. „Watur-Bühne“-t, magyar szóval természeti színpadot értünk. Egy erdő részlet, valamilyen táj festői zuga, szóval a szabad természet ilyen célokra alkalmas, el nem határolt színele lehet csak igazi szabadtéri színpad. A salzburgi és szegedi Dóm-terek inkább a középkori misztérium játékok szabadég alatti színelőadásaira emlékeztetnek. A szegedi Dóm-tér szinte ideális keret egy ilyen produkció számára. Zártága, egyöntetűsége, a dóm felé irányítottága egyenesen predesztinálja erre az évenként megismétlődő ünnepi játékok színtere számára. Természetesen itt is többféle megoldás lehetséges. A „Magyar Passió“ Hevesi Sándor rendezésében nálunk uttörő módon a dómot magát szerepeltette, mint bejátszó háttér. „Az ember tragédiája“ már kétféle megoldásban is megjelent a szegedi

végi színházi jelentésben hetvennyolc operaelőadás szerepelt.

Azóia tizenkét év telt el és megszületett Szegeden a szabadtéri játék, amely világhírré tett szert. Ezekre a játékokra terelődik most a beszélgetés.

— Sajnos — mondja Németh Mária — nem láttam egyetlen előadást sem Szegeden.

Bécsben valóságos elragadtatást váltott ki a hírük,

ugy, hogy a bécsi Opera művészgárdája formálisan ajánlani akart Szegedre a szabadtéri játékok idejére. Ugy terveztük, hogy Verdi Requiemjének előadását akarjuk kérni a szabadtéri játékok rendezőbizottságától, mert ez tisztára odavaló lenne a Dóm-térre. El sem hiszik, hogy a szegedi szabadtéri játékok híre külföldön milyen nagyszerű és felemelő hatást keltett, úgy, hogy mi magyarok büszkén küldöztettük az idegeneket Szegedre. Bécs kollégáim nagyban készültek arra, hogy az idén — ha tavaly az olaszok vendégszerepelték — bécsiek fognak énekelni a Dóm-téren, amelyről én, miután nagyon sokszor megcsodáltam, valóságos dicshimnuszokat zengedeztem Bécsben.

— Szeged szerintem megérdemli a magyarországi szabadtéri játékok rendezése terén a vezetőszerepet, mert hiszen

ő volt a kezdeményező

és a Dóm-teret mintha erre a célra csinálták volna. Salzburg is eleinte nagyon szűkre határolt keretek között csinálta meg a szabadtéri játékokat. Szeged már olyan nevet vívott ki magának külföldön — saját magam győződtem meg róla, —, hogy nyugodtan rá lehet bízni művészi szempontból is a kezdeményezést.

— Természetes, hogy szükségesnek és fontosnak tartom ezeknek a szabadtéri játékoknak az állandósítását, mert mi, akik a külföldet járjuk, saját tapasztalatból győződünk meg arról, hogy egy-egy magyarországi sikerült előadás milyen visszhangot kelt külföldön.

— Üdvözetemet és elismerésemet küldöm annak a rendezőségnek, amely a semmiből világhírt teremtett, bizonyára nem hathatós támogatások mellett a szegedi szabadtéri játékoknak.

A Dóm-téri Tragédia

Irtja ifj. Oláh Gusztáv

dóm előtt. Az első. Hont Ferenc-féle megoldás a dóm teljes homlokzatát használta háttérként, de néhány plasztikus kiegészítő és egyes jeleneteket jelző diszkrétességek is szerepeltek már benne. A gróf Bánffy Miklós és általam tervezett megoldás, amely az elmúlt két évben került színre Szegeden, már vetített és épített diszkrétességekkel takarta el a dóm portáit. Különleges, máshol tudtommal nem alkalmazott nyolcsikű színpadunk a legnagyobb mozgásteret biztosította a szereplők számára ugyanakkor, midőn osztott csoportosításokra tagolhatta a tömegeket. Ha jól tudom, ez volt az első alkalom szabadég alatti előadásban, ahol a nagyraváru vetített háttérrel teljes sikerrel lehetett alkalmazni. Viszont a dóm jelentősége egy percre sem szűnt meg. Sőt a dóm főszereplője lett az előadásnak. Szimbolikusan világított tornyaival, éghenvelő keresztjeivel úgy állt ott az egész tragédia mögött, mint maga az ecclesia triumphans: a diadalmas egvház. Már a többi dóm előtt leiátszó előadások, mint a „Paraszthecsület“ a „Cremonai hegedűs“ és az idén leiátszó „János vitéz“ szerintem távolról sem kívánkoznak envire a Dóm-térre. (A „Bizánc“ szabadtéri változatát még nem ismerem.) Ezeknél csak a tér, mint olyan jött számításba, amely igaz, hogy szerintem egész Magyarországon az egyetlen ideális környezet nagyszabású szabadég alatti előadások számára. Megfelelő példaként csak a velencei Márk-teret ismerem, mely hasonlóképpen egyöntetű architektúrája, közintézeti célokat szolgáló épületekkel van körülzárva, mint a szegedi te-